

ZLOČIN U SELIMA UZ UNU KOD HRVATSKE KOSTAJNICE¹

Izvještaji s praćenja suđenja ponovljenog suđenja

31. svibnja 2011. godine – objavljivanje predmeta glavne rasprave, sastava Vijeća, utvrđivanje istovjetnosti optuženika, čitanje optužnice, izjašnjavanje o krivnji, dokazni postupak

Izvještava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Nebojša Paunović, Ured OEES-a u Zagrebu, Milena Čalić Jelić i Jelena Đokić Jović, Documenta, Zagreb

Nakon objave predmeta glavne rasprave, sastava Vijeća te utvrđivanja istovjetnosti optuženika zastupnik optužbe pristupio je čitanju optužnice.

Čitanjem optužnog akta započela je glavna rasprava u kaznenom postupku protiv I. opt. Pere Đermanovića, III. opt. Dubravka Čavića² i IV. opt. Ljubiše Čavića zbog kaznenog djela ratnog zločina počinjenog na štetu civila u selima uz Unu kod Hrvatske Kostajnice (Stubalju, Graboštanima, Donjem i Gornjem Hrastvucu), u listopadu 1991.

Nazočni optuženici su izjavili da se ne smatraju krivima za kazneno djelo za koje ih se tereti optužnim aktom te će se shodno tome ispitati na završetku dokaznog postupka, budući da nisu zahtijevali drugačije.

Odluka Vijeća o dokaznim prijedlozima stranaka

Vijeće je usvojilo dokazne prijedloge zastupnika optužbe, obrane optuženika suglasile su se sa svim dokaznim prijedlozima optužbe, te će se tijekom dokaznog postupka, a sukladno

¹ Riječ je o ponovljenom postupku protiv P. Đermanovića, Dubravka Čavića i Ljubiše Čavića za ratni zločin počinjen na štetu civilnog stanovništva u listopadu 1991. Prethodni postupak koji je rezultirao osuđujućom presudom proveden je pred Županijskom sudom u Sisku, Vijećem je predsjedavla sutkinja Snježana Mrkoci.

Na sjednici održanoj 22. prosinca 2010. Vrhovni sud Republike Hrvatske je prihvaćajući žalbe opt. P. Đermanovića, opt. D. Čavića (suđeno mu je u odsutnosti) te Lj. Čavića ukinulo prvostupanjsku presudu u odnosu na navedene optuženike te je predmet vratilo sudu prvog stupnja na ponovno odlučivanje. Žalba je u odnosu na opt. Lj. Bradarića kao neosnovana odbijena te je u tom djelu potvrđena presuda prvog stupnja.

28. ožujka 2011. na prijedlog Glavnog državnog odvjetnika predsjednik Vrhovnog suda Republike Hrvatske dao je suglasnost da se ponovljeni kazneni postupak provede pred Županijskom sudom u Zagrebu kao stvarno i mjesno nadležnim sudom.

² 16. veljače 2010. Vijeće Županijskog suda u Sisku je uz suglasnost zastupnika optužbe temeljem odredbe članka 305. st. 5. i 6. Zakona o kaznenom postupku odlučilo da se u odnosu na III-opt. Dubravka Čavića provede suđenje u odsutnosti.

Naime, trećeoptuženik je nedostupan tijelima sudbene vlasti Republike Hrvatske još od 1995. godine, kada se preselio u Republiku Srbiju. Donoseći rješenje Sud je zaključio da ostvarenje efikasnog i učinkovitog vođenja kaznenog postupka protiv drugih optuženika koji su dostupni predstavlja posebno važan razlog za suđenje u odsutnosti. Inače, citirana zakonska odredba suđenje u odsutnosti optuženika dopušta kao strogu iznimku samo uz kumulativno ispunjenje svih uvjeta predmetnog članka. Suđenje u odsutnosti optuženika može se donijeti ako je optuženik u bijegu ili inače nije dostižan državnim tijelima, a postoje osobito važni razlozi da mu se sudi iako je odsutan.

instrukcijama Vrhovnog suda Republike Hrvatske³, provesti svi dokazi izvedeni tijekom prijašnje glavne rasprave kao i sudsko-medicinsko vještačenje u cilju utvrđivanja mehanizma nastanka ozlijeđa kod oštećenog Vladimira Letića. O eventualnom očevidu na licu mjesta (dokazni prijedlog obrane prvooptuženika) odlučit će se tijekom postupka.

Sudski vještak, liječnik dr. Dušan Zečević

Spis ne sadrži relevantnu medicinsku dokumentaciju već samo navode službene osobe koja je sastavila zapisnik iako je prilikom ekshumacije sudjelovao i patolog. Iz podataka koji ukazuju na prijelomljene kosti trupa i glave, zaključak o uzroku nastanka smrti ili mehanizmu nastanka smrti nije moguće donijeti. To bi eventualno bilo moguće ukoliko bi se pristupilo detaljnom pregledu kostiju i odjeće.

Na temelju zapisnika o ekshumaciji ne može se ništa reći o uzroku smrti ili načinu nastanka smrti. Prema iskazima svjedoka kod oštećenika su postojali otvoreni prijelomi potkoljenice no, taj podatak ne može ukazivati na mehanizam nastanka ozlijeđa potkoljenice. Tim prije što je otvoreni prijelom mogao nastati i kao posljedica pada i kao posljedica udarca nekim tupo-tvrđim predmetom, gnječenjem itd. Budući da ne postoji opis kostiju vještaku je bilo nemoguće zaključiti na koji je način došlo do toga.

Tijekom današnjeg ročišta ispitani su svjedoci Stevo Karanović i Nikola Medić, te svjedokinje Ana Ćorić i Dragica Grubić.

Svjedočenje Steve Karanovića⁴

³ Odlukom Vrhovnog suda RH, broj I Kž 611/10-5 od 22. prosinca 2010. utvrđeno je da su žalbe opt. Pere Đermanovića, opt. Dubravka Čavića i opt. Ljubiše Čavića osnovane zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja. U ponovljenom postupku, u odnosu na trojicu navedenih optuženika, prvostupanjskom sudu je naloženo:

- ponovno izvođenje svih dokaza;
- uvid u spis Županijskog suda u Sisku broj Kir-816/08 u kojem su se provodile istražne radnje povodom ratnog zločina počinjenog na štetu istog oštećenika Vladimira Letića. Naime, u tom predmetu je svjedočio Stevo Karanović, ali i Nikola Jeličić, a svjedok Stevo Karanović je o nekim bitnim detaljima različito iskazivao u tom predmetu u odnosu na iskaz koji je dao tijekom prijašnje glavne rasprave, odnosno tijekom istražnog postupka;
- provođenje sudsko-medicinskog vještačenja radi utvrđivanja sredstva nanošenja ozlijeđa;
- pominje ispitivanje svjedoka koji imaju saznanja kada su i koje kuće i objekti oštećenika Steve Karanovića i Ive Karanovića zapaljeni (svjedokinja Anka Babić izjavila je da je 27. listopada 1991. napustila selo te da je tada kuća Steve Karanovića bila čitava, što bi značilo da nije mogla biti zapaljena 26. listopada 1991.)
- provođenje suočenja te očevida na licu mjesta, u slučaju potrebe;

⁴ U prijašnjem postupku Županijski sud u Sisku upravo je na temelju iskaza Steve Karanovića, za kojeg je utvrdio da je decidirano i okolnosno tijekom cijelog postupka iskazivao o dinamici kretanja pokojnog Vladimira Letića u periodu od 16. do 17. listopada 1991. utvrdio da je nedvojbeno da su oštećenika najprije mučili, a potom i likvidirali optuženici Pero Đermanović i Dubravko Čavić te osoba nadimkom "Japan". U nastavku donosimo svjedočenje Steve Karanovića tijekom prijašnje glavne rasprave.

Kao neposredni očevidac događaja, Karanović je opisao kako je u Graboštanima vidio I. opt. Peru Đermanovića i III. opt. Dubravka Čavića kako odvoze Letića u njegovu vozilu na poljski put, a potom da su se čuli rafalni i pojedinačni pucnjevi.

„Vlado Letić uhvaćen je kod svoje sestre, Ljubice Delić, 16. listopada 1991., na blagdan Sv. Lovre, 17. listopada iste godine je ubijen, a 18. listopada 1991. je sahranjen. Njegovo mrtvo tijelo Milan Orešković, Ivo Brnad i ja zamotali smo u najlon, iskopali rupu u njegovom dvorištu i zakopali ga unutra. Ja sam 17. listopada, kao što sam već rekao, vidio Dubravka Čavića i Peru Đermanovića, negdje između 13,00 i 13,30 sati, da vode Vladu, ruku svezanih žicom na leđima, seoskim putem ispod pruge pješice, odveli su ga do društvenog doma u Stublju gdje je sa automobilom došao Japan koji je izašao iz automobila, a zatim su u njega potrpali Vladu Letića i odvezli ga na poljski put. Tada sam ih već izgubio iz vida, ali sam nakon par minuta čuo rafalnu paljbu i pojedinačnu paljbu da bi se odmah potom, automobilom vratili samo Đermanović, Dubravko Čavić i taj Japan dok Vlade Letića u tom automobilu nije bilo“, objasnio je svjedok.

O događajima od 16., 17. i 18. listopada 1991. u odnosu na stradalog Vladimira Letića rekao je: "Tog 16. listopada 1991., Letića su vozili na stražnjem sjedalu Renaulta 4, crvene boje. To je inače bio Letićev auto. Pero Đermanović sjedio je do njega i konstantno mu je kundak poluautomatske puške držao prislonjen na vrat. Čuo sam da se tada Vlado skrivao kod svoje sestre u Graboštanima".

Sutradan je iz dvorišta Milana Oreškovića vidio kako I. opt. Pero Đermanović, "Japan" i III. opt. Dubravko Čavić u automobilu voze oštećenika. "Sve se odvijalo ispred Društvenog doma u Stublju. Vozio sam se biciklom po seoskom putu te vidio kako Đermanović i Dubravko Čavić vode Letića s rukama svezanim na leđima. Najprije se Letić naguravao s Perom Đermanovićem kako bi pobjegao preko zida no, Đermanović ga je spriječio u tome. Tada je u autu došao "Japan" pa su se svi zajedno odvezli cestom na drugu stranu sela do poljskog puta. Nakon toga čuo sam pucnjavu, dva duga rafala i jedan kratki. Jedna osoba iz jednog oružja je ispalila dva duga rafala i jedan kratki rafal od 3-4 metaka. Potom je uslijedio pucanj iz poluautomatske puške, jedan po jedan metak, a na kraju razaznao sam pet kratkih rafala od po 6 metaka, automatske puška ima spremnik od 30 metaka. Ubrzo se automobil u kojem su bili Đermanović, Dubravko Čavić i "Japan" vratio bez Letića, a potom je produžio prema Hrastovcu", objasnio je svjedok.⁵

Upitan da komentira distinkciju u svjedočenju svjedok je odgovorio: "Tada sam rekao da nemam saznanja o pogibiji Vladimira Letića jer sam se gotovo bio smrznuo, bilo mi je jako hladno".

Ostao je dosljedan u tvrdnji da su mu kuću 26. listopada 1991., negdje oko 19,15h, zapalili optuženici Đermanović i Ljubiša Čavić. Ovi su naime, bili dio grupe koja je brojala oko 20-ak pripadnika. "Sjećam se bila je mjesečina, te iako nije bilo ulične rasvjete vidjelo se kao da je bio dan. Iz plavog kamiona, dvotonca, izašli su Pero Đermanović i Ljubiša Čavić sa kanistrom, ušli su u dvorište i krenuli prema kući, čuo sam da su razbijali vrata. Konačno, zapalili su stambenu zgradu i štagalj sa kravama. Sve to gledao sam iz kuće Franje Hajdukovića, broj 68, a nakon što su zapalili moju kuću, pošli su na kuću Ive Karanovića, broj 70. Te večeri Đermanović i Čavić nosili su šarene uniforme, a Đermanović i crvenu beretku. Dok su nosili kanistre prema mojoj kući prepoznao sam ih po građi tijela i hodu, tek kad su došli do kuće Ive Karanovića vidio sam im lica.

Napominjem da je Anka Babić živjela na drugom kraju sela, udaljenost između moje i njezine kuće je oko kilometar, a ona sasvim sigurno u tih deset dana nije išla kroz selo do moje kuće", dodatno je pojasnio svjedok.

Optuženici i obrana stavili su primjedbu istinitosti iskaza u cijelosti.

Svjedočenje Nikole Medića

Dodao je da je oštećenika, pokojnog Vladimira Letića, prvi puta vidio uhićenog 16. listopada 1991., na raskrižju u Graboštanima, u vozilu crvene boje kojim je upravljao četvrtoptuženik Ljubiša Čavić. „Dubravko Čavić bio je sa Ljubišom Čavić, a otraga je sjedio Vlado Letić i Pero Đermanović. U prvom pak vozilu, metalik boje, bili su Branko Čavić i Vukmirović. Vozila su dolazila iz pravca Mrčaja koje je udaljeno dva kilometra od Graboštana, a na tom putu prema Mrčaju, oko 300 kilometara od raskrižja na kojem sam ih vidio nalazi se kuća Letićeve sestre“, prisjetio se svjedok.

Ustvrdio je da su mu kuću zapalili I. opt. Pero Đermanović i IV. opt. Ljubiša Čavić. „Mislim da je to bilo oko 19,15 sati, jer sam sa Franjom Hajduković, u njegovoj kući, sjeo za večeru i taman kad je Hajduković rekao da će Dnevnik, začuli smo pucnjavu i galamu. Vidio sam da se pred mojom kućom zaustavio kamion iz kojeg su izašli Pero Đermanović i Ljubiša Čavić, iznijeli su dva kanistra i uputili se u pravcu moje kuće. Inače, kuća Franje Hajdukovića je treća kuća od moje i nalazi se na istoj strani kao i moja kuća. Nakon toga više nisam mogao vidjeti što rade, ali sam čuo da razbijaju vrata i nakon izvjesnog vremena moja kuća je planula. Tada su se oni uputili i prema kući Ive Karanovića gdje su napravili isto“.

⁵ Saslušan u predmetu Kir-816/08 svjedok Stevo Karanović naveo je da nema saznanja o pogibiji Vladimira Letića.

Ostao je kod iskaza danog u fazi istražnog postupka kao i 16. veljače 2010., tijekom prijašnje glavne rasprave.⁶

Svjedok je objasnio da je oštećenik vođen od kuće do kuće kako bi označio kuće onih koji su posjedovali oružje. " *Letić je naravno, kao i svi drugi, mogao znati tko u selu ima oružje, a tko nema i najvjerojatnije je ubijen u subotu navečer, a ja sam do njegovog tijela otišao u ponedjeljak ili utorak. Ja sam naime, navečer čuo pucanj no, ne znam da li je tim pucnjem usmrćen. Njegova odjeća bila je u predjelu trupa te na hlačama izrešetana. Ne sjećam se drugih ozlijeđa na tijelu*", ispričao je svjedok.

Njegova kuća u Stublju ostala je neoštećena. " *Od stotinjak kuća u selu samo je pet kuća ostalo čitavih, između ostalih i moja kuća. Ne znam ništa o kući Steve Karanovića jer u taj dio sela nisam smio ići. Dok sam bio u selu, sjećam se, zapaljena je kuća Jurice Dubića*", dodao je svjedok.

Svjedočenje Ane Ćorić

Ostala je kod iskaza danog 17. veljače 2010. tijekom prijašnje glavne rasprave.⁷

" *Poznajem Stevu Karanovića no, ne znam što se dogodilo s njegovom kućom. Također, ističem da nakon što su meni nepoznati vojnici proveli, drugi put pokojnog Letića kroz selo, negdje oko 15,00 ili 16,00 sati, nisam čula pucnjavu, niti sam vidjela ondje Peru Đermanovića i Dubravka Čavića. Moj Vlado imao je krvava zapešća, jer je očito prije bio svezan*", dodatno je pojasnila svjedokinja.

Svjedočenje Dragice Grubić

Ostala je kod iskaza danog 17. veljače 2010. tijekom prijašnje glavne rasprave.⁸

Dodatno je pojasnila da ne zna zbog čega je njen sumještanin, pokojni Vladimir Letić, tada vođen kroz selo. Ona nije vidjela da bi ovaj bio vezan. " *Sjećam se da sam zaključila da su mu noge slomljene kad smo ga stavljali u lijes. Naime, kad sam ga primila za bijele tenisice koje je imao na nogama, noge su počele ići na jednu, a tijelo na drugu stranu. Također, primijetila sam da mu*

⁶ Prvooptuženika je usprkos razlici u godinama, od njega je stariji dvadesetak godina, poznavao. „Ljubišu i Dubravka Čavića nisam poznavao. Izričito navodim da Đermanovića tada nisam vidio. Ti ljudi koji su drugi put vodili Letića kroz selo, u posljedepodnevnim satima bili su u šarenim uniformama i ja nikoga od njih nisam prepoznao“, iskazivao je tada svjedok.

⁷ Ova svjedokinja, supruga stradalog Vladimira Letića, tada je izjavila: „U grupi ljudi koja je vodila mog pokojnog supruga Vladimira Letića kroz selo nikoga nisam prepoznala, jer ja inače nisam iz tog kraja i ne poznajem puno ljudi. Sutradan, nakon što je uhvaćen kod sestre, do naše kuće ga je doveo Pero Đermanović, sa još jednim meni nepoznatim čovjekom i tada su u voćnjaku iza kuće tražili oružje. Na njemu nije bilo tragova nasilja. Nakon što je moj muž njima dao jednu pušku čula sam da je Đermanović rekao da ga vodi u komandu u Hrastovac“.

Ne raspolaže neposrednim saznanjima o mjestu i načinu na koji je njen suprug uhvaćen. „Drugi ljudi su mi ispričali da je moj muž uhvaćen kod svoje sestre i da je cijela kuća bila opkoljena. Od žena iz sela sam čula i da se moj muž krije kod sestre“, prisjetila se svjedokinja.

U to vrijeme ljudi su se uglavnom sakrivali po kućama, po cesti se nije smjelo slobodno hodati.

⁸ Ova svjedokinja tada je izjavila da ne raspolaže saznanjima o načinu stradavanja oštećenika te je dodala: „Ne znam tko je i kada ubio pokojnog Vladu Letića, ja sam samo pomagala njegovoj supruzi da ga sahrani nakon što je pronađeno njegovo tijelo. Ponavljam, nikoga nisam prepoznala u vrijeme kada su Letića vodili kroz selo“.

je glava krvava pa mi je od tog prizora pozlilo. Inače, Letićeve posmrtno ostatke pronašli smo na brdašcu, dvjesto metara od kuća, na odjeći nisam primjetila oštećenja, ", ispričala je svjedokinja.

Glavna rasprava se nastavlja **02. lipnja 2011. u 9,00h.**

02. lipnja 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Izještava: *Jelena Đokić Jović, Documenta*

Suđenje prate *Nebojša Paunović, Ured OEES-a u Zagrebu, Milena Čalić Jelić i Jelena Đokić Jović, Documenta, Zagreb*

Tijekom današnjeg ročišta ispitani su svjedoci pristigli iz Republike Srbije Branko Vukmirović i Branko Čavić te svjedok Stjepan Karanović.

Svjedok Branko Vukmirović

Ostala je kod iskaza danog 23. travnja 2010. tijekom prijašnje glavne rasprave.

Ne raspolaže neposrednim saznanjima o inkriminiranim događajima. Tijekom 1991. viđao je optuženike u vojnim tzv. SMB odorama.

" *Mi Srbi iz Hrvatske se ponakad znamo nalaziti u Srbiji i pričati o proteklim događajima pa smo tako pričali i zaključili da su Letića ubili "Japan" i "Hans", Srbin iz Gornje ili Donje Velešnje, sela između Kostajnice i Petrinje, pravo ime mu ne znam, ali nadimak je dobio zbog svoje inenzivno svjetle kose. Također, moguće je da su zločin počinili "Šareni", pripadnici ozloglašene postrojbe pod zapovjedništvom Steve Borojevića. Činili su zločine na tom području, a za nadimak "Šareni" zaslužne su njihove maskirne uniforme", ispričao je svjedok.*

Drago Vukmirović i Stevo Menićanin mogu potvrditi da je opt. Ljubiša Čavić u vrijeme kad je Letić odveden od kuće bio s njima na položajima u mjestu Gradusi, udaljenom od Stublja nekih 20-ak kilometara. " *Zašto su Đermanović i Čavić privodili Letića trebalo bi pitati Vladu Čopića, tadašnjeg zapovjednika TO, koliko znam on živi u Republici Srbiji, na području oko Novog Sada", dodao je svjedok.*

Svjedočenje Branka Čavića

Iskazivao identično kao na prijašnjoj glavnoj raspravi 22. travnja 2010.⁹

⁹ *Svjedok je ispitan na okolnost ima li eventualnih saznanja o smrtnom stradavanju Vladimira Letića i paleži kuća.*

Rekao je da je u listopadu 1991. godine samo nekoliko dana boravio u Hrastovcu, gdje je bio na straži. Nakon toga otišao je u Hrvatsku Kostajnicu, gdje je obavljao stolarske poslove i ostakljivanje, i to od 12. listopada 1991. godine do 11. svibnja 1992. godine. Nije se vraćao u Hrastovac. Opt. Peru Đermanovića, opt. Ljubišu Čavića i opt. Dubravka Čavića poznaje od ranije. Dok je boravio u Hrastovcu navedene optuženike nije vidio. U kritično vrijeme svjedok je imao svoje vozilo marke „Ford Taunus“. U vozilu marke „Renault 4“ u kritično vrijeme se nije vozio. Nikada nije čuo da bi se ime opt. Ljubiše Čavića vezalo za uhićenje ili ubojstvo Vladimira Letića ili za palež kuća.

Svjedok je rekao da nije bio kućni prijatelj sa Stevom Karanovićem. Rekao je da su njihove majke dolazile jedna drugoj u posjete, da je njegova kćerka davala robu kćerki Steve Karanovića. Jednom, prije rata, svjedok je izradio okvir za potvrdu o Prvoj svetoj pričesti za dijete Steve Karanovića i to mu je odnio kući. Nakon toga nikada više nije bio u njegovoj kući.

Kao svjedok po čuvenju o ubojstvu Vladimira Letića čuo je nekoliko verzija. "Čuo sam da su Letića ubili pripadnici postrojbe pod zapovjedništvom Steve Borojevića, tzv. "šareni", prema drugoj verziji, ubio ga je izvjesni "Japan", pa onda neki "Hans", ovdje nazočni okrivljenici", prisjetio se svjedok.

Svjedočenje Stjepana Karanovića

Ostao je pri iskazu danom tijekom prijašnje glavne rasprave.¹⁰

Dodao je da je od svojih sumješтана Miroslava Samardžića, Dušana Margetića, Steve Bajića čuo kako su Letića ubili "Japan" i ljudi okupljeni oko njega iz krvne osvete. I sam Stevo Karanović, njegov bratić, potvrđivao je tu priču. "Shizofrenija ili PTSP onemogućava Stevi Karanoviću razlikovnije stvarnih od nestvaranih događaja. On je 17 godina pričao jedno, a nakon toga promjenio je mišljenje. Njegova zidana kuća uopće nije zapaljena o čemu svjedoče ljudi, Jagoda Delić, Milan Delić, Ljilja Bunjevac, Karanović Ivo, Marijan Bunjevac, koji su do 02. veljače 1992. posljednji otišli iz sela, a drvenu kuću je on par godina kasnije srušio. Također, mogu reći da mi je Đermanović pomogao kada sam 02. kolovoza 1991. greškom, po noći, upao u minsko polje. Uspio sam dopuzati do njegove kuće, a on mi dao vode i organizirao prijevoz do sisačke bolnice gdje sam operiran. Mnogi ljudi mjesecima su noćili u kući Pere Đermanovića bojeći se odmetnika koji su okolo pljačkali i ubijali", obrazložio je svjedok.

Odluka Vijeća o dokaznim prijedlozima stranaka

Vijeće je djelomično usvojilo dokazne prijedloge procesnih sudionika pa će se tako od temeljne ustanove za meteorologiju i hidrologiju na području Hrvatske, Državnog hidrometeorološkog zavoda (DHMZ), pribaviti podaci o mjesječevim mijenama i naoblaci za dane 20.-30. listopada 1991., za područje Graboštana, općina Hrvatska Kostajnica, od opće bolnice " dr. Ivo Pedišić" – Sisak pribavit će se medicinska dokumentacija za svjedoka Stjepana Karanovića.

Na pitanje je li moguće da ga je Stevo Karanović vidio u automobilu sa Brankom Vukmirovićem i još dvije osobe, u selu Stubljani, svjedok je rekao da to nije moguće. Moguće je da ga je vidio u prolazu, ali isključivo u svjedokovu autu.

Svjedok je od majke čuo priču da su opt. Pero Đermanović i opt. Dubravko Čavić uhitili „nekog Letiju“. O tome je čuo više verzija: da su ga vozili u autu, da su ga proveli pješke kroz selo vezanog, da su ga vodili neki šareni. O ubojstvu ništa nije čuo do početka ovoga suđenja.

¹⁰ *Neposredno ispitan 16. velječe 2010. tijekom glavne rasprave na Županijskom sudu u Sisku rekao je da nema neposrednih saznanja o inkriminiranim događajima. Sve informacije crpi od sumješтана s kojima je tijekom listopada 1991. bio u svakodnevnom kontaktu. „Ponavljam, od Ivana Brnada, Zvonka Grubića, Ivana Medića i Antuna Bašića sam čuo da su pokojnog Vladimira Letića iz kuće njegove sestre Ljubice Delić, odveli Perica Đermanović i Dubravko Čavić i predali ga u komadu TO, odakle je nakon tri dana i dvije noći odveden i likvidiran. Likvidirala ga je grupa pod komandom Nikole ili Milana Stijaka zv. „Japan“. Inače Stevo Karanović mi je rekao da su njegovu te kuće u vlasništvu Ive Karanović zapalili Pero Đermanović i Ljubiša Čavić, no osobno taj navod smatram nevjerođostojnim, jer je u vrijeme kad su kuće zapaljene bila noć pa je teško pretpostaviti da je Stevo Karanović prepoznao te osobe“, objasnio je svjedok.*

Svjedok je u nastavku ustvrdio da Stevo Karanović nije mogao vidjeti svoju kuću iz vrta Franje Hajdukovića, budući da su gospodarski objekti u vlasništvu Lovre Zvonka Karanovića priječili pogled. Cesta se ispred kuće Ive Karanovića, pojasnio je svjedok, može vidjeti iz Hajdukovićeovog vrta, dok se cesta ispred kuće Steve Karanovića ne može vidjeti.

Također, svjedok nije potkrijepio navode optužnog akta u odnosu na IV-opt. Ljubišu Čavića.

Neposredno će se ispitati svjedoci Milan Delić, Ivo Karnović te svjedokinja Ljila Bunjevac. Posredstvom video-konferencijske veze ispitat će se svjedoci Branko Čopić, Stevo Meničanin, Branko Dragojević i Dragan Vukmirović koji inače prebivaju na teritoriju Republike Srbije.

Vijeće je odbilo ukinuti pritvor protiv opt. Pere Đermanovića.

Glavna rasprava se nastavlja **17. lipnja 2011. u 9,00h.**

17. lipnja 2011. godine – nastavak dokaznog postupka

Izvjestava: Jelena Đokić Jović, Documenta

Suđenje prate Nebojša Paunović, Ured OESS-a u Zagrebu i Jelena Đokić Jović, Documenta, Zagreb

Tijekom današnjeg ročišta ispitani su Ljiljana Bunjevac i Milan Delić iz Graboštana.¹¹

Svjedokinja Ljiljana Bunjevac

Nema neposrednih saznanja o inkriminacijama koje se optuženima stavljaju na teret.

"Ja sam iz Graboštana otišla u veljači 1992. i znam, mada sam tada kod mame, u selu Timarci, sudjelovala u branju kukuruza, da je zidana kuća mog susjeda, Steve Karanovića, zapaljena u listopadau 1991. Inače, drvena kuća u suvlasništvu Steve i njegovih sestara ostala je u cijelosti čitava. Stevo mi nikada nije pričao tko je zapalio njegovu kuću. Od muža sam čula da je to urađeno zapaljivim mecima. Također, napominjem da je veterinar Stjepan Karanović naletio na minu, a susjed Nikola Jovanović odvezao ga je do bolnice. To mi je ispriopovijedala njegova žena Katarina Karanović", objasnila je svjedokinja.

Ustvrdila je da tijekom listopada i studenog 1991. selo nije opskrbljivano električnom energijom.

Svjedočenje Milana Delića

Svjedok ne raspolaže neposrednim saznanjima o događajima koji su predmet ovog kaznenog postupka. Tijekom oružanog sukoba prebjegao je, najprije u Timarce, a potom u Zagreb.

"Čuo sam da je Perica, a pod time mislim na Peru Đermanovića, zapalio te kuće. Ja, doduše ne znam kada su kuće zapaljene. No, poslije akcije "Oluja" vidio sam da je na zidanoj kući mog susjeda Steve Karanovića, izgorio krov. Čuo sam da su Vladimira Letića Perica i još neki odveli, ne znam tko ga je ubio. Također se pričalo da su Dubravko Čavić i Pero Đermanović skupljali puške od Hrvata koji su ostali u selu. Znam da je veterinar Stjepan Karanović, zovemo ga Stipe, stradao u vinogradu od mine", prisjetio se svjedok.

Odluka Vijeća o dokaznim prijedlozima stranaka

¹¹ Podsjećamo, svjedočeći na glavnoj raspravi 02. lipnja 2011. Stjepan Karanović je odlučno odbacio navode optužnog akta prema kojima je obiteljska kuća kbr. 62, u vlasništvu Steve Karanovića u cijelosti izgorijela nakon što je prethodno zapaljena. Sumještane Ljiljanu Bunjevac i Milana Delića, između ostalih, naveo je kao osobe koje su među posljednjima, 02. veljače 1992. napustile područje Graboštana te su spremni posvjedočiti da zidana kuća Steve Karanovića uopće nije zapaljena.

Vijeće je odlučilo dana **20. srpnja 2011. u 11,00h** provesti očevid na mjestu događaja.

O nastavku glavne rasprave odlučit će se nakon očevida, pisanim putem.

07. listopada 2011. godine - vanraspravno saslušanje svjedoka putem video-veze sa Višim sudom u Beogradu

*Izveštava Milena Čalić-Jelić, Documenta, centar za suočavanje s prošlošću
Postupak pratili: predstavnici Ureda OESS-a u Zagrebu, Maja Kovačević-Bošković, Građanski odbor za ljudska prava*

Nakon uspostavljanja veze sa sudom u Beogradu, Milanom Dilparićem, istražnim sucem u Odjeljenju za ratne zločine, predsjednik sudskog vijeća je obrazložio da se temeljem zamolnice Županijskog suda u Zagrebu (Ugovor između Republike Hrvatske i Savezne Republike Jugoslavije o pravnoj pomoći u građanskim i kaznenim stvarima¹²) odlučilo saslušati četiri svjedoka putem video-linka. Istražni sudac Višeg suda u Beogradu Milan Dilparić izjavio je da svjedok Branko Čopić nije pristupio, a da je istovjetnost svjedoka Steve Meničanina, Dragana Vukmirovića i Branka Dragojevića utvrđena uvidom u osobne dokumente.

Dokazni postupak – saslušanje svjedoka

Svjedok Stevo Meničanin

Svjedok je izjavio da je u listopadu 1991. iz Rijeke došao na područje Banije, u Donji Hrastovac. Tijekom listopada bio je mobiliziran u istu postrojbu kao i Ljubiša Čavić i drugi. Uglavnom su nosili SNB uniforme, dok su maskirne uniforme iznimno imali tek neki pojedinci, ali tek tijekom 1992. godine. U to vrijeme su bili i pripadnici koji su nosili šarene maskirne uniforme, pod zapovjedništvom Borojevića, stacionirani u Kostajnici. Svjedok je bio u artiljerijskoj postrojbi pod zapovjedništvom Steve, prezimena mu se ne sjeća. Svjedok je posluživao haubicu, na način da je istu ukopavao na položajima te donosio municiju. U njegovoj posadi su još bili Dragan Vukmirović, Željko Knežević, Ljubiša Čavić, Branko Knezović i drugi. Zapovjednik njihovog odjeljenja bio je Ljubiša Čavić, iz Gornjeg Hrastovca. U prosjeku su 5-7 dana bili na položaju u Gradusi, a nakon toga bi jedan ili dva dana bili na odmoru. Svjedok poznaje Stevu i Ivu Karanović iz mjesta Graboštani, ali ne zna da li su njihove kuće bile zapaljene.

Svjedok Dragan Vukmirović

Svjedok je izjavio da je za uhićenje Letića čuo od svojih roditelja i to da su ga priveli Đermanović i Čavić. Svjedok je nadalje izjavio da je tijekom listopada bio mobiliziran, da je bio u jedinici koja je opsluživala haubice, da su neki imali uniforme SNB, ali da je većina bila obučena tek u dio uniforme i dio civilne odjeće. Slobodne dane bi imali svakih 6 do 7 dana, ali samo toliko da se kod kuće operu i presvuku u čisto. Svjedok je izjavio da je Branko Vukmirović njegov rođak i da je isti krajem rujna ili početkom listopada otišao u Beograd. Svjedok poznaje Stjepana Karanovića, veterinara i sjeća se da je isti u kolovozu ili rujnu 1991. naletio na minu te da je liječen u bolnici u Sisku. Na pitanje tko je osoba pod nadimkom Japan, svjedok je odgovorio da je Japan nosio šarenu maskirnu uniformu, da ga je sreo dva ili tri puta, ali da ne zna ništa drugo o njemu.

¹² NN br. 8/98

Na posebno pitanje branitelja prvookrivljenog, svjedok je izjavio da poznaje Peru Đermanovića te da, ukoliko je on i priveo Letića, ne vjeruje da bi mu on nešto učinio jer nije sposoban za tako nešto.

Svjedok Branko Dragojević

Svjedok je izjavio da ne poznaje Vladimira Letića. Dodao je da je bio u srpskim vojnim formacijama, da je u listopadu 1991. bio u istoj jedinici sa Ljubišom Čavićem na položajima u Gradusi, u artiljeriji sa haubicama od 150mm i da je bio zapovjednik odjeljenja. Tamo su ostajali 8-10 dana te nakon toga išli kući radi održavanja higijene. Na posebno pitanje predsjednika vijeća svjedok je odgovorio da ne zna na koje su ciljeve pucali jer su gađali po naređenju te ne zna kako se zvao zapovjednik koji im je izdavao zapovjedi.

Braniteljima okrivljenika uručen je foto elaborat sa očevida od 20. srpnja 2011.

Slijedeća rasprava zakazana je za **3. studeni 2011.**

03.11.2011.godine - ponovni početak rasprave

*Izveštava Milena Čalić-Jelić, Documenta - Centar za suočavanje s prošlošću
Postupak pratili: predstavnici Ureda OEES-a u Zagrebu*

Nakon ponovnog otvaranja rasprave (zbog prekida duljeg od dva mjeseca)¹³ i objavljivanja predmeta glavne rasprave predsjednik vijeća konstatirao je da su na raspravu pristupili: zamjenik ŽDO Zagreb Robert Petrovečki, optuženici Pero Đermanović (u pritvoru) te njegov branitelj Zorko Konstanjšek, Ljubiša Čavić i njegov branitelj Domagoj Rupčić, te da se drugooptuženom Dubravku Čaviću sudi u odsutnosti i da je pristupio njegov branitelj Željko Andrijević. Vijeće je utvrdilo istovjetnost prisutnih optuženika.

Glavna rasprava je počela čitanjem optužnice Županijskog državnog odvjetništva u Zagrebu broj K-DO-10/09 od 5. studenog 2009. godine. Nakon što je pročitana optužnica, optuženicima su predočene odredbe o njihovim pravima u postupku.

Pozvani da se izjasne o tome kakav stav zauzima prema optužnici optuženici su naveli da se ne smatraju krivima te da će svoju obranu iznijeti na kraju dokaznog postupka.

Dokazni postupak – dokazni prijedlozi

Zamjenik ŽDO je predložio da se pročitaju iskazi svih do sada saslušanih svjedoka, nalazi i mišljenja vještaka te dokumentacija u spisu.

Branitelj prvookrivljenog je dopisom zatražio ponovno neposredno saslušanje svjedoka Steve Karanovića i Nikole Medića te njihovo suočavanje na okolnost različitog iskazivanja o vojnim odorama, broju vojnika koji su sudjelovali u odvođenju oštećenog Vladimira Letića, te ponovna rekonstrukcija događaja, ali tijekom noći.

¹³Zakon o kaznenom postupku, čl. 310 st. 3; Glavna rasprava mora iznova početi i svi se dokazi moraju ponovno izvesti ako se rasprava drži pred drugim predsjednikom vijeća. Isto vrijedi i u slučaju ako je odgoda trajala dulje od dva mjeseca.

Dokazni postupak – saslušanje svjedoka

Svjedok Nikola Medić

Na pitanja branitelja prvookrivljenog svjedok je izjavio da je vidio kako su osobe u šarenim uniformama vodile pok. Letića kroz selo (Stubalj), pored njegove kuće. Vodilo ga je od 15 do 20 vojnika, u jednom trenutku Letić je pokušao preskočiti zid i pobjeći, ali su ga uhvatili i vratili u automobil. Na daljnje pitanje svjedok je odgovorio da nije čuo pucnjeve neposredno nakon toga te da pretpostavlja da je Letić bio ubijen dan poslije, kada je on pronašao njegovo tijelo. Cijeli događaj svjedok je gledao s prozora svoje kuće, na nekih 80 do 100 m udaljenosti. Nikoga od vojnika nije prepoznao. Svjedok je odgovorio da tom prilikom nije vidio Stevu Karanovića.

Na pitanje branitelja drugooptuženog svjedok je izjavio da ne poznaje Dubravka Čavića.

Na pitanja branitelja trećeoptuženog, svjedok je odgovorio da automobil kojim je odvežen pok. Letić nije skrenuo prema Parlozi, već produžio prema Hrastovcu. U Parlozi je svjedok drugi dan pronašao mrtvo tijelo Letića. Inače Letića su u dva navrata vodili kroz selo, jednom kad je pokušao pobjeći i drugi put kad je pokazivao gdje su se seljani skrivali i njihove poljoprivredne strojeve, koje su poslije i odvezli u selo Hrastovac. Svjedok ne zna tko je vodio Letića kroz selo da pokazuje u kojim kućama ima oružja te gdje je skrivena poljoprivredna mehanizacija.

Svjedok Stevo Karanović

Na pitanja branitelja prvookrivljenog svjedok je izjavio da je Nikola Medić pokušaj bijega pok. Letića mogao vidjeti bolje, jer je s bliže udaljenosti sve posmatrao, te je dodao da o tom događaju s istim nikad nije razgovarao.

Daljnji dokazni prijedlozi i rješenje suda

Branitelji okrivljenika su izjavili da ostaju kod svog prijedloga za suočavanje dvojice prisutnih svjedoka radi bitnih razlika u njihovom svjedočenju povodom istog događaja, kao i pribavljanje podataka od Ministarstva regionalnog razvitka – Uprave za obnovu o obnovi kuća Graboštani kbr. 62 i 70.

Sudsko vijeće je riješilo odbiti navedeni dokazni prijedlog suočavanja navedenih svjedoka kao neprikladan (čl. 322. st. 4. t. 3. ZKP) ¹⁴, dok pribavljanje je podataka odbijeno kao nevažan prijedlog (čl. 322. st. 4. t. 2. ZKP) ¹⁵ jer je već drugim dokaznim sredstvima utvrđena ta činjenica.

Svjedok Nikola Medić, ponovno pozvan u sudnicu

Na pitanja predsjednika vijeća svjedok je odgovorio da se sa prozora njegove kuće vidi skretanje za selo Parlov, a na daljnje pitanje svjedok je odgovorio da ne bi prepoznao Peru Đermanovića u uniformi tog listopada 1991, isto kao ni drugo i treće optuženog.

¹⁴3) ako postoje razlozi za sumnju da se s predloženim dokazom neka važna činjenica uopće ne bi mogla utvrditi ili bi se to moglo učiniti s velikim poteškoćama, odnosno ako se taj dokaz u prijašnjem tijeku postupka nije mogao pribaviti i vjerojatno je da se neće moći pribaviti niti u primjerenom roku (neprikladni prijedlog),

¹⁵2) ako je činjenica koju bi prema prijedlogu trebalo utvrditi već utvrđena ili nije važna za odlučivanje, odnosno ne postoji povezanost između činjenice koju treba utvrditi i odlučnih činjenica ili se ta povezanost zbog pravnih razloga ne može ustanoviti (nevažni prijedlog),

Obrane okrivljenika

Okrivljeni Pero Đermanović

U svojoj obrani, koju je već i u prijašnjim postupcima iznosio, Pero Đermanović je izjavio da se ne osjeća krivim za ono za što ga terete, da Vladimiru Letiću nikada ne bi išta našao učinio jer je on bio prijatelj njegova oca. Okrivljeni ne osporava da je sa žrtvom bio jedan dan u listopadu 1991. (05., 06. ili 10. listopada) jer mu je htio pomoći, što potvrđuje i nevjenčana supruga žrtve. Stoga je s Dubravkom Čavićem i otišao k njemu da sakriju oružje koje je posjedovao Vladimir Letić, odvezli su ga do štaba, gdje su bili domaći ljudi koji su svi Letića poštovali. Pet dana poslije, okrivljeni je čuo da je Letić ubijen i to da ga je ubio Milan Stijan zvan Japan, kojeg on osobno nije poznavao. Ne zna zašto ga svjedok Stevo Karanović tereti i smatra da bi isti trebao na psihijatrijsko vještačenje. On s njim nije imao nikakvih sukoba.

Na posebno pitanje zamjenika ŽDO okrivljeni je odgovorio da nisu vezali Letića, što iskazom potvrđuje i njegova supruga, a na upit predsjednika vijeća kako to da svjedoci Slavko i Ostoja Vukičević tvrde da je Letić bio vezan, okrivljenik je naveo da ne zna i da ga on nije vezao.

Na pitanja predsjednika vijeća okrivljenik je objasnio da je prije VRA Oluja napustio položaje i otišao u Baranju, gdje je s obitelji živio do uhićenja, a u svoje selo je redovno dolazio nakon povratka 1999. godine.

Okrivljeni Ljubiša Čavić

Okrivljenik je u svojoj obrani naveo da nije kriv, da je 2002. zbog ubojstva Vladimira Letića bio pozvan na sud u svojstvu svjedoka, da se 2000. vratio u RH, ali da je njegova kuća bila useljena te je tek 2002. stupio u posjed iste. Okrivljenik je naveo da nije mogao zapaliti predmetne kuće jer tamo nije ni bio, već na položajima u Gradosi.

Na posebno pitanje predsjednika vijeća, okrivljenik je odgovorio da su tih ratnih dana Stijah i njegovi maltretirali ne samo Hrvate već sve u selu i da su ih se svi bojali, dok su maskrine šarene uniforme okrivljenik i drugi pripadnici njegove jedinice dobili tek sredinom 1992. Okrivljenik je, na pitanje predsjednika vijeća, odgovorio da je bio u VRA Oluji te da je njegova jedinica ostala "zaboravljena" pa su se povukli tek kad su vidjeli da nailaze vojnici HV-a i to preko Kostajnice u Bosnu. Okrivljenik je još dodao da je imao sukob sa sinom Steve Karanovića. Sukobili su se zbog drva.

Izmjena optužnice – činjeničnog opisa djela

Zamjenik ŽDO je s obzirom na provedene dokaze iz optužnice ispustio s namjerom protjerivanja hrvatskog stanovništva te udaranje pokojnog Letića puškom i čizmama.

Upitani od predsjednika vijeća optuženici su izjavili da su shvatili izmjene optužnice te da se ne osjećaju krivima.

Završne riječi stranaka

1. Zamjenik ŽDO je rekao kako smatra da provedeni dokazi nedvojbeno upućuju na krivnju optuženika, osobito iskaz Steve Karanovića, dodatno potvrđen potvrdom Hidrometerološkog zavoda, a i rezultatima očevida, te je zatražio da se isti proglase krivima, osude po zakonu, a za prvookrivljenog da se do pravomoćnosti presude produlji pritvor.
2. Branitelj prvookrivljenog Pere Đermanović je izjavio kako smatra da se njegovog branjenika treba osloboditi svih optužbi jer nije bez sumnje dokazano što je on počinio, da je jedini svjedok koji ga tereti Stevo Karanović, čije je svjedočenje u znatnoj

suprotnosti sa iskazom drugog svjedoka očevidca, da je cijeli slijed događaja čudan, da je pitanje kako je jedna osoba mogla vidjeti sve što se događalo - odvođenje Letića, paljenje kuća, pa i čuti za to prethodni dogovor, osobito što je svjedok prilikom prvog svjedočenja u predistrazi na direktno pitanje istražnog suca rekao da ne zna ništa o stradavanju pok. Letića.

3. Branitelj drugookrivljenog je izjavio kako smatra da se njegovog branjenika treba osloboditi od svih optužbi te se pridružio završnoj riječi branitelja prvookrivljenog.
4. Branitelj trećeokrivljenog je izjavio kako smatra da se njegovog branjenika treba osloboditi svih optužbi jer su iskazi svjedoka koji ga tereti, Steve Karanovića, različiti i u nesuglasju sa iskazima drugih svjedoka. Navedeni svjedok tereti i mnoge Srbe, koji su u sudnici, u svojstvu svjedoka, iskazali da ni nisu bili tamo (Branko Vukmirović i Branko Čavić).

8. studenoga 2011. - objava presude

Sudsko vijeće je u potpunosti prihvatilo navode optužnice te osudilo sve optuženike za počinjenje ratnog zločina protiv civilnog stanovništva, opisanog i kažnjivog po čl. 120 OKZRH:

1. optuženog Peru Đermanovića na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 9 godina
2. optuženog Dubravka Čavića na kaznu zatvora od 7 godina
3. optuženog Ljubišu Čavića na 2 godine zatvora

O troškovima postupka bit će naknadno odlučeno.

Zapažanja monitora:

1. *Rasprava je krenula iznova pred istim sudskih vijećem, jer je odgoda rasprave trajala dulje od dva mjeseca. Cjelokupan prvostupanjski postupak pred Županijskim sudom u Zagrebu, jednim od 4 specijalizirana suda, trajao je manje od 6 mjeseci. Održane su 4 ročišta glavne rasprave, jedno vanraspravno saslušanje i izvršen je očevid.*
2. *Primijetili smo da je prilikom diktiranja iskaza svjedoka u zapisnik predsjednik vijeća korigirao iskaze pojedinih svjedoka: dok su oni u svom svjedočenju iskazivali o nečijoj pripadnosti srpskoj vojsci ili su koristili druge slične formulacije, predsjednik vijeća u zapisnik je navodio pripadnost neprijateljskoj vojsci, što nužno ne odražava stav svjedoka koji su iskazivali, a istovremeno dovodi u pitanje nepristranost suda.*
3. *Predsjednik vijeća je na javnoj raspravi dao moralnu ocjenu jednog od svjedoka, zaključujući da se isti bavio prebacivanjem ljudi s okupiranog područja na slobodno radi zarade, a ne iz karitativnih pobuda.*
4. *Objavi presude nisu prisustvovali ni jedan branitelj, kao niti trećeokrivljeni.*
5. *Obrazloženje presude je uz kratko navođenje i analizu pojedinih dokaza sadržavalo jaku moralnu poruku baziranu na međunarodnom humanitarnom pravu - pravilima koja u vrijeme oružanih sukoba nastoje zaštititi osobe koje u istim ne učestvuju, kao i ograničiti metode i sredstva ratovanja.*